

Бордақылау үлгілерін салыстыру

Билл Прайс (Bill Price)

Мал шаруашылығындағы сарапшы,
Global Beef Consultants ортақ
құрылтайшысы

1

АҚШ мал шаруашылығындағы
бизнес үлгілері

2

Бизнес үлгілерін үйлестіру

3

Американдық фермердің
тиімділігі

4

Билл Прайстан кеңестер

  	<p>Бұзау өндірушісі Calf breeder немесе Rancher</p>	<p>Бұзауды өсіріп жетілдіру компаниясы Backgrounder</p>	<p>Фидлот бордақылау алаңы</p>
<p>Табын мөлшері</p>	<p>100 сиырға дейін</p>	<p>500–1 000 бас</p>	<p>10 000-нан астам бас Қаламға 150-200 бастан</p>
<p>Сатуға дейінгі бұқашықтың салмағы</p>	<p>250 кг дейін</p>	<p>300–450 кг</p>	

ТӨЛДЕУ МАУСЫМЫНЫҢ КҮНТІЗБЕЛІК ЖОСПАРЫ

EL BAYLYGY

Төлдеу маусымы	Қаңт.	Ақп.	Наур.	Сәуі.	Мамы.	Мау.	Шіл.	Там.	Қырк.	Қаз.	Қар.	Желт.
Қысқы төлдеу	 Төлдеу маусымы		 Қашыру					 Буыздылыққа тест	 Бұзауларды сату		 Төлдеу маусымы	
Көктемгі төлдеу	 Бұзауларды сату	 Төлдеу маусымы		 Қашыру					 Буыздылыққа тест	 Бұзауларды сату		
Күзгі төлдеу	 Қашыру				 Буыздылыққа тест	 Бұзауларды сату		 Төлдеу маусымы		 Қашыру		

БОРДАҚЫЛАУҒА АРНАЛҒАН БҰЗАУ РАЦИОНЫ

EL BAYLYGY

Толық рацион

Раэионның үлгісі

Азықтандыру күніне 2 рет:
аңертең және кешке

Шектеулі рационда бордақылау

Раэионның үлгісі

Азықтандыру күніне
1 рет шамамен 3 сағат

Құрғақ заттың шектеулі мөлшерімен және жоғары жасұнықпен жемдеу: жүгері мен басқа дәнді дақылдарды қайта өңдеудің қалдықтары.

Бұзауларға арнайы хаттама бойынша күтім жасалады: дегельминтизация, мүйізсіздендіру және вакцинация қажет

Артықшылықтары

- бордақылау тиімділігін арттыру 27%
- көң мөлшерін азайту 43% — аз жұмыс, экологиялық таза
- ірі қара малдың ас қорытуын жақсарту
- азық бағасы төмен болуы мүмкін

USDA САПАСЫНА СӘЙКЕСТІК

EL BAYLYGY

АҚШ агро департаментінің ет сапасын бағалау стандарттары (USDA)

Prime

Жоғары мәрмәрлік, жоғары деңгейлі мейрамханаларда қолданылады

2%

сиыр еті 2022 жылы сертифицикатталған

Choice

Орташа мәрмәрлік, сапа мен баға арасындағы жақсы тепе-теңдік

50%

сиыр еті 2022 жылы сертифицикатталған

Select

Сапаның орташа класы, мәрмәрлігі Choice-тан гөрі төмен

21%

сиыр еті 2022 жылы сертифицикатталған

ФИДЛОТТА БОРДАҚЫЛАУ (БОРДАҚЫЛАУ АЛАҢЫНДА)

EL BAYLYGY

90-300 күн

Бордақылау ұзақтығы салмаққа, азықтандыру жағдайына және қажетті сапа сертификатына байланысты

1-2 кг/күн

Орташа салмақ қосу

6 кг құрғақ жем = 1 кг салмақ қосу

Желіннен айырғанға дейін: бұзаулар қоректік заттардың көп бөлігін шөптен алады

Желіннен айырғаннан кейін, бордақылау процесінде рацион 70-90% құрайды:

- дән
- ақуыз қоспалары

ФИДЛОТ ШЫҒЫНДАРЫ

EL BAYLYGY

Азықтандыру

60-70%

556\$

1 Ірі қара мал басына

Еңбек ресурстары

10-15%

16-28\$ сағатына

шопанның жалақысы

Ветеринария

10%

83-125\$ сағатына

ветеринардың жалақысы

Инфрақұрылым
және жабдық

10%

Энергия
және су

5%

500-1000\$
жылына

АҚШ-та сиырды
ұстау құны

АҚШ-ТА ЖЕР САТЫП АЛУ БАҒАСЫ

5-6,5 мың \$/га

Жайылымға арналған жер

30-40 мың \$/га

Егістікке арналған жер

ШАРТТЫҚ САТУ

Малды немесе етті белгіленген бағамен сатуға алдын ала шарттар жасасу

- Табыстың тұрақтылығы мен болжамдылығы
- Серіктестік қарымқатынас орнату
- Бағаның ауытқуынан қорғау
- Ең жақсы нарықтық кепілдіктер
- Тәуекелдерді азайту

ПРАЙСТАРДЫҢ РАНЧОСЫ

EL BAYLYGY

1900 жылдардың басында
құрылған отбасылық
кәсіпорын.

9 мың га

жайылым
алаңы

10 мың

бордақылау
алаңындағы бас

1990 жылдары
Прайстар Қазақстан
Үкіметімен серіктестікте
**Қазбиф компаниясын
құрды**

АҚШ-ТАҒЫ ТАНЫМАЛ ЕТТІ МАЛ ТҰҚЫМДАРЫ

EL BAYLYGY

Ангус (Angus)

Мәрмәрдің жоғары үлесі бар сапалы ет

Бұзаудың жоғары өмір сүру деңгейі

Климаттық жағдайларға бейімделуі

Геррефорд (Hereford)

Жоғары құнарлылық және жақсы аналық инстинкт

Ранчерлер арасында кең таралған және танымал

Шароле (Charolais)

Жылдам өсу және жақсы бұлшықет.

Көбінесе ет сапасын жақсарту және өнімділікті арттыру үшін басқа тұқымдармен будандастыру үшін қолданылады

Лимузин (Limousin)

Жемді пайдаланудың жоғары тиімділігі

Жоғары құнарлылық
Майы аз ет

АҚШ-ТЫҢ ҚОСЫЛҒАН ҚҰН БАҒДАРЛАМАЛАРЫ

EL BAYLYGY

GAP: Global Animal Partnership

Жаһандық мал шаруашылықтарының серіктестік бағдарламасы

ІҚМ ұстау шарттары бойынша сертификаттаудың 5 деңгейі

Барлық деңгейлердің шарттары:

- Антибиотиктерді қолданбау
- Өсу гормондары жоқ
- Вегетариандық диета
- Әр ферма әр 15 ай сайын 3-ші тараптың аудитінен өтеді
- Желіннен айыру және пішуге қойылатын арнайы талаптар
- Шектеулі тасымалдау уақыты
- Ұстаудың белгілі бір шарттары

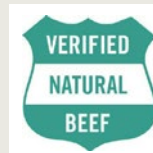

VNB: Verified Natural Beef

«Тексерілген табиғи сиыр еті» верификациялау бағдарламасы IMI Global-дан

Шарттары:

- Өсу гормондары жоқ
- Кокцидиостатиктерден басқа антибиотиктерді қолданбау
- Сиыр етінің шығу жері мен жасын тексеру
- Вегетариандық диета
- Жөнелту /сату алдындағы аудит
- Ірі қара малды VNB мақұлдаған орындар арқылы тасымалдау

NHTC: Non-Hormone Treated Cattle Supply

Гормондармен қоректенбеген малдың еті

Шарттары:

- Гормондарды қолданбау
- ІҚМ бекітілген фермаларда немесе бордақылау алаңдарында өсірілуі тиіс
- Дұрыс құжаттама
- Мал сою алаңында өңдеу кезінде ет басқа сиыр етімен араласпауы керек
- Экспорттық сертификат үшін сою кезінде үлгілерді іріктеу және талдау

МАЛ ДӘРІГЕРІНІҢ МІНДЕТТЕРІ

- Жануарлардың денсаулығы мен өнімділігін ұстау
- Аурулардың алдын алу және бақылау
- Дәрі-дәрмектерді оңтайлы қолдану бойынша ұсыныстар
- Азықтандыру жоспарларын, рационын әзірлеуге көмектесу
- Ұстау шарттары бойынша кеңес беру

МАЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫН- ДАҒЫ ТЕХНОЛОГИЯЛАР

Рационды толықтыру

рациондағы пайдалы заттардың оңтайлы құрамы үшін

Гормонадары бар имплантаттар

өсуді ынталандыру және өнімділікті жақсарту үшін

Қазақстанда гормонадарға тыйым салынған!

Антибиотиктер

жұқпалы ауруларды бақылау және жемшөптің тиімділігін арттыру

Балама өнімдер

эфир майлары, минералдар, пребиотиктер және пробиотиктер

Құлақ белгілері немесе жануарлар туралы ақпарат жазылатын электронды чиптері бар импланттар.

Ірі қара мал қозғалысын бақылау үшін **стационарлық RFID оқитын құрылғы** әр орынның кіре берісінде орнатылады.

Жылдам сәйкестендіру үшін **қолмен оқитын құралдар** пайдаланылады.

Деректерді сақтау және жинау

- Сәйкестендіру деректері
- Жануардың шығу тегі
- Медициналық тарихы
- Азықтандыру режимі

Негізгі функциялары

- 10 м дейінгі қашықтықта **ірі қара малды оңай сәйкестендіру** — жануарларды алаңдатпайды
- **Мінез-құлықты бақылау**, ауытқуларды жылдам анықтау
- **Орналасқан жерін бақылау**, жануарлар жоғалмайды, процедуралардың өтуін бақылау оңай
- **Дене температурасын өлшеу**
- **ІҚМ электрондық паспорттарының өзектілігі**

RFID чипі бар бирка

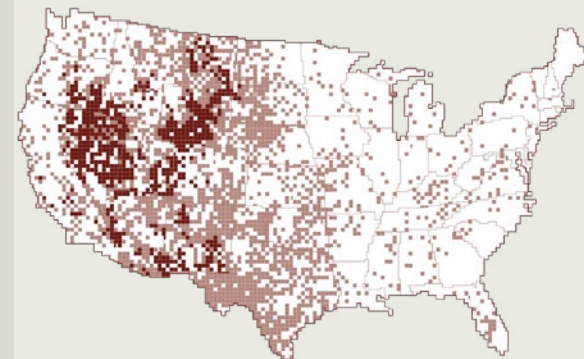
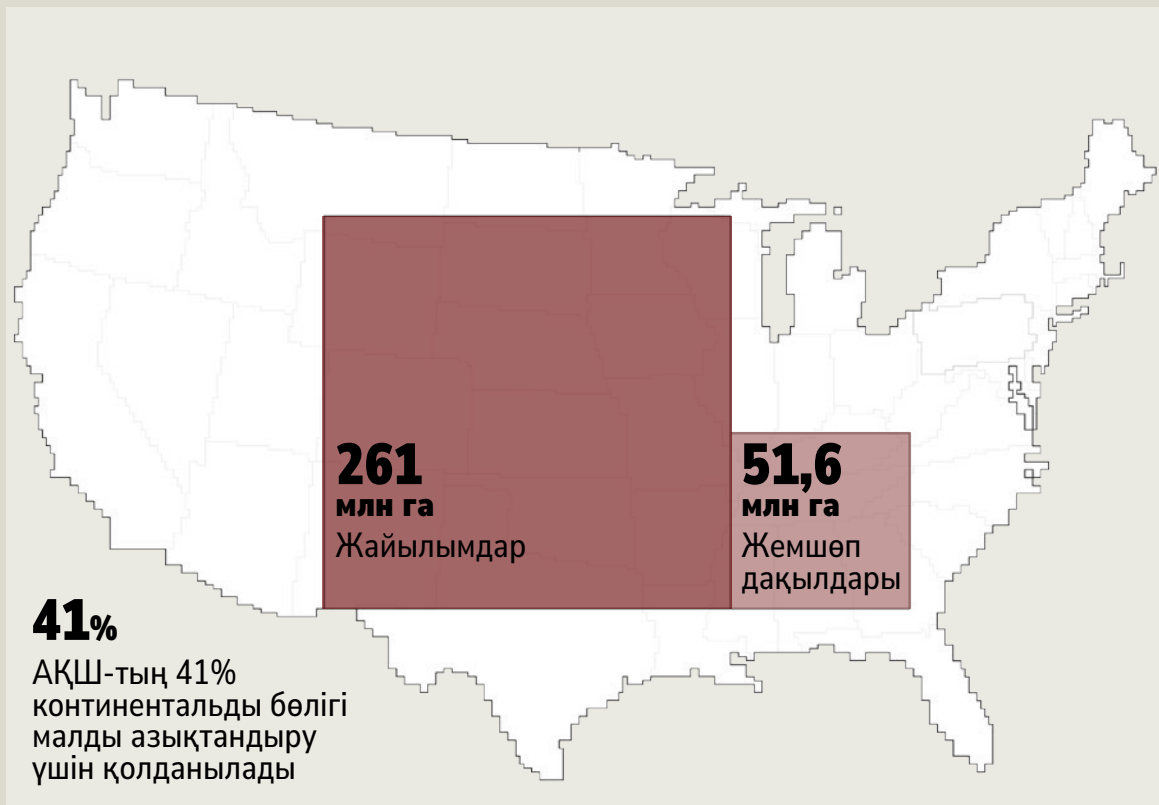

Тері асты микрочипі

АҚШ-ТАҒЫ ЖАЙЫЛЫМДАР

EL BAYLYGY

63,9 млн га

АҚШ-тағы федералды басқарма
қарамағындағы жайылымдар

Жайылымдардың шамамен
25%-ын федералды үкімет
басқарады және ақылы мал
жаюға ашық.

ЖАЙЫЛЫМДАРДЫ ЕГУ ЖӘНЕ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ

EL BAYLYGY

Маусымды таңдау 1	Жайылым жағдайын бағалау 3	Жайылымды дайындау 4
Күз немесе көктем — егейін деп жатқан шөптеріңізге байланысты	3-6 ай. себуге дейін Жайылымдарды бағалауға арналған Диск <ol style="list-style-type: none">1. Шетінде белгісі бар диск немесе фризби алынады2. Диск жайылымға кездейсоқ жерге лақтырылады3. Әр лақтырудан кейін белгінің астындағы өсімдік құрамы жазылады4. 20 немесе одан да көп лақтырудан кейін өсімдік түрлерінің пайызы есептеледі	Себуден 1 апта бұрын Егіс кезінде — жайылым немесе шөп шабу Қалпына келтіру кезінде — барлық өсімдіктерді жою: <ul style="list-style-type: none">• селективті емес гербицид немесе• топырақты өңдеу (қазу)
Топырақты талдау 2		Тұқым себу 5
6-12 ай. себуге дейін <ul style="list-style-type: none">• Тыңайтқыштар қажеттілігін және қандайын анықтаймыз• PH деңгейі таңдалған шөп түрі үшін оңтайлы болуы керек	Толық қалпына келтіру (қайтадан бастау) <50% қажет емес өсімдіктер	Жаңбыр алдында жақсырақ <ul style="list-style-type: none">• Тұқым себкіш немесе лақтыру арқылы себу• Тұқымдар 3-6 мм-ден терең емес көміледі
	Жайылымды егу 50-70% қажет емес өсімдіктер	Жайылымды демалдыру 6
		6 ай–1 жыл мал бағуға болмайды Шабуға болады

ӨЗ ШЫҒЫНДАРЫ- ҢЫЗДЫ БІЛІҢИЗ

1

- Шығындарды қадағалаңыз — жақсы бухгалтерлік бағдарламалар мен мамандар
- Жайылымдардағы шөптер есебінен өнімнің өзіндік құнын төмендету

СОЛ ЖЕРДЕ БОЛҢЫЗ

2

Иесі фермада өзі болуы және жұмыс істеуі керек және өз бизнесін түсінуі керек

ҮЙРЕНІҢИЗ

3

Мал шаруашылық әдістерін зерттеу:

- BBQ бағдарламасы (Beef Quality Assurance)
- Youtube-тері Hefty Brothers egg арнасы

Ветеринарияны зерттеу, кем дегенде базалық деңгейде.

ЖАНУАРДЫ ЖАҚСЫ ҰСТАҢИЗ

4

МАЛДЫ АЗЫҚТАНДЫРУДЫ ДҰРЫСТАҢИЗ

5

Дұрыс рационды құру үшін мал дәрігерін немесе диетологты шақырыңыз.

Малды ұстау мақсаттарына, тұқымы, жасы және жем-шөп базасына байланысты рацион әр түрлі болуы мүмкін.

Рационның шамамен құрамы

70-80% **Қара шөп:**
шөп, сабан

10-30% **Астық:** жүгері, арпа, соя

5-20% **Ақуыздар:** сүрлем,
құрама жем

Витаминдер мен минералдар

Таза суға үнемі қол жеткізу

СИЫР ҚОРАЛАРЫН ҰМЫТЫҢИЗ

6

Малдағы пневмония — жазда қорада қызып кету және қыста суыққа дайын болмау

EL BAYLYGY

CULTIVARIY арнайы
BAI BOLSYN үшін жасады